Maria *TROFIM*

CARACTERUL NONARBITRAR ÎN TERMINOLOGIA VITI-VINICOLĂ

Limba este un fenomen complex, extrem de important pentru existența socială a omului, și cuprinde toate domeniile de activitate umană. Astfel, importanța ei nu este determinată doar de stratul lexical general, atât de necesar fenomenului comunicării lingvistice interumane, dar și de stratul lexical special al limbii, constituit din diferite terminologii.

Legătura dintre lingvistică și ramura viti-vinicolă, dezvoltată în Republica Moldova, se realizează la nivelul termenilor corespunzători. Bogăția acestei terminologii este determinată de importanța și răspândirea pe larg a creșterii viței-de-vie și vinificației pe teritoriul Republicii. Bogatele tradiții în domeniu, obținute în urma cultivării viței-de-vie din vremuri imemorabile pe aceste meleaguri, au adus Moldovei titlul de „țară cu porțile deschise în paradisul vinului".

Ramura viti-vinicolă, pe larg dezvoltată la noi, determină utilizarea unui lexic foarte bogat în cadrul terminologiei soiurilor de viță-de-vie și vinuri, ale cărui elemente nu au doar un rol denominativ, ci includ și o amplă informație despre soiurile denumite. Iată de ce studierea acestor termeni este necesară, iar analiza lor se impune sub aspect onomasiologic, etimologic, gramatical ș.a. în vederea stabilirii originii termenilor, structurii lor gramaticale și, în primul rând, a criteriului de motivare. În acest sens, constatăm manifestarea principiului nonarbitrarității semnului lingvistic. Este vorba despre fenomenul motivării care ignora ideea caracterului arbitrar al semnului lingvistic, emisă de Ferdinand de Saussure, conform căreia semnificantul ar avea un caracter arbitrar, nemotivat (fr. *immotivé*) față de (sau în raport cu) semnificat, pentru că nu face parte din semn, pentru că nu are cu acesta în realitate nici un fel de legătură naturală. Se constată însă că în terminologia soiurilor de viță-de-vie și vinuri principiul nonarbitrar al semnului lingvistic se realizează în majoritatea cazurilor. Este posibilă chiar delimitarea acestora în baza mai multor criterii de motivare.

BDD-A20665 © 2007 Revista „Limba Română"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.188 (2026-11-07 07:03:40 UTC)

Astfel, în cazul termenilor soiurilor de viță-de-vie, motivarea o depistăm prin:

a. culoarea bobițelor: *Fetească* ***Albă***, *Muscat* ***Chihlimbariu***, *Pinot* ***Noir***;

b. forma strugurilor: ***Pinot*** (din fr. *pinneau* – „con de pin"), ***Coarnă*** *Neagră* (forma bobiței similară cu cea a fructului de corn);

c. calități agrobiologice ale soiului: ***Timpuriu*** *de Maharaci* (în baza proprietății soiului de a se coace foarte devreme);

d. oiconime, toponime: ***Chardonnay***, ***Cabernet*** (numele unor regiuni viti-vinicole din Franța, originare pentru soiurile desemnate), *Riesling* ***de Rhein*** (soi obținut în valea râului Rhein din Germania) etc.

O atare clasificare a criteriilor de motivare poate fi realizată și în cadrul soiurilor de vinuri. Este vorba atât despre vinurile obținute din soiuri europene recunoscute, cum ar fi: *Chardonnay*, *Pinot*, *Riesling*, *Cabernet*, cât și despre vinuri autohtone de calitate, obținute din struguri de *Rară Neagră*, *Feteasca*, *Plavai*. Denumirile acestor băuturi provin fie de la soiurile de viță-de-vie, fie de la numele unor vinării vestite de pe harta Moldovei. Astfel, constatăm motivarea termenilor de soiuri de vinuri în baza următoarelor criterii:

a. soiul de struguri din care a fost fabricat vinul: ***Pinot*** (fr. *pinneau* – „con de pin"), ***Riesling*** (germ. „strugure"), ***Feteasca***, ***Chardonnay*** (regiune viti-vinicolă în Franța) etc.;

b. numele vinăriei unde a fost fabricat vinul: *Negru de* ***Purcari*** (vinăria din Purcari, Ștefan-Vodă), ***Grătiești*** (vinăria din localitatea Grătiești, actualul Stăuceni, suburbie a or. Chișinău), *Cahor-****Ciumai*** (vinăria din Ciumai, Vulcănești), ***Mileștii Mici*** (Combinatul de Vinuri de Calitate „Mileștii Mici", s. Mileștii Mici, Ialoveni);

c. unele calități ale vinului: ***Auriu*** (culoarea aurie a vinului); ***Negru*** *de Purcari,* ***Roșu*** *de Purcari*, ***Purpuriu*** *de Purcari* (variații de culoare ale soiurilor de vinuri de Purcari), ***Trandafirul Moldovei*** (vin obținut din soiul *Traminer Roz*, caracteristic printr-o aromă fină de trandafir) etc.

În concluzie, putem afirma că termenii care desemnează soiurile de viță-de-vie și vinuri se caracterizează prin însușirile lor nonarbitrare, ei descriind soiul propriu-zis și exprimând deseori coloratura locală a regiunii de proveniență.

REFERINȚE

1. Ciobanu, A., *Sintaxa și semantica*, Chișinău, Știința, 1987, 196 p.
2. Cozub, Gh., Rusu, E., *Producerea vinurilor în Moldova,* Chișinău, Litera, 1996, 192 p.
3. Perstniov, N., Surugiu, V., *Viticultură,* Chișinău, Lumina, 2000, 504 p.
4. Saussure, F. de., *Curs de lingvistică generală,* Iași, S.A. Polirom, 1998, 422 p.
5. Talda, N., *Soiuri de viță-de-vie în Moldova,* Chișinău, Cartea Moldovenească, 1990, 196 p.

Conducător șt., conf. univ., dr.
Vladimir ZAGAEVSCHI

BDD-A20665 © 2007 Revista „Limba Română"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.188 (2026-11-07 07:03:40 UTC)